

1797 6.
PROCANCELLARIVS
D. HENRICVS GOTTFRIDVS
BAVER

ORDINARIVS

SVMOS IN IVRE HONORES

CANDIDATO CLARISSIMO

CAROLO FRIDERICO PROELSSIO

ADVOC. DRESDAN.

IN AVDITORIO IVRISCONSVLTORVM

D. X. IAN. A. C. MDCCXCVII

HORIS SOLENNIBVS

TRIBVENDOS INDICIT.

INSVNT

Responfor. Iur. LXVIII. LXIX. LXX.

PROG. WEILLARVS
D. HENRIQVS GOTTFRIDVS

PAVVS

ORDINARIVS

SVVS IN IURE HONORIS

ORDINARIVS

CAROLO FRIDERICO PROFESSIO

NOVAE

IN AVSTRIA PARMONIA

PAVVS

NOVAE

NOVAE

PAVVS

RESPONS. LXVIII.

*Regula, quae liquidum cum illiquido compensare non sinit,
in Processu ordinario patitur exceptionem.*

In vulgus notum est, ex documento, quod in foro quaren-
tigitum dicitur, in processu executiuo conuentum non
audiri, si, eiusmodi probandi medio non instructus, perem-
toria exceptione vtitur, etiamsi iurandi conditionem aduer-
sario offerat. Qua equidem in re amicam iustitiae simplici-
tatem desidero. Mihi enim, quae subest ratio, non sufficit.
Non admittitur videlicet contra petitionem ex documento
liquidam exceptio delato iuriiurando innixa, quia, cui de-
fertur iusiurandum, arbitrio gaudet, iurandi, an iurisiurandi
referendi, an conscientiae per probationem tuendae conditio-
nem eligere malit, et quoniam, si hanc eligit, reprobatio
non aequae expedita esse potest, ac probatio, ipso documento
absoluta. Ademit vero Serenissimus Lator hoc defensionis
genus actori et reo in processu, causis, quae minutae nostrati-
bus audiunt, praescripto, nec memini, vllum huius rei causa
questum fuisse.

Et, quid grauius videatur, miserum, qui pecuniam sibi
mutuatam multo labore comparatam reddidit, et in creditoris

sui excusatione, non ad manus esse chirographum, sed breui
 tempore redditum iri, ne adiumenti in futurum necessarii
 spe se ipsum priuaret, acquieuit, necessitati saepius impossi-
 bili, quod reddidit, iterum soluendi subiicere, relicto re-
 conuentionis remedio cum temporis et nummorum impensa
 coniuncto, an creditorem defensione, certe non agies frustra-
 nea, ac fere imaginaria, quis enim sapiens veritatem iuris-
 iurandi religione confirmare recuset, deslituere, id quidem
 aliis iudicandum relinquo: *non* Sed hoc praetereo, quum ad consultoriam iurispruden-
 tiam pertineat, non constituti iuris interpretationem. Hoc
 vnum addo, me propter praemissam aequitatis rationem auto-
 rem fore, vt actor, cui in processu executiuo reus exceptio-
 nem peremptoriam, connexa sit, an minus, iuncta iurisiuran-
 di delatione, opposuerit, necessitati subiiceretur, vel iurandi,
 vel iurisiurandi reo referendi. Quodsi vero me reum in
 eiusmodi conditione constitutum ponam, profiteor, me non
 temere hanc viam, vnice tum, si aliis probandi mediis me
 deslitutum sentiam, ingressurum esse, quia vix a me impetra-
 re possum, vt periurii capacem non habeam, qui receptum,
 vel remissum, quasi non receperit vel remiserit, turpiter exigit.
 Modo causae, ob quam sublata est obligatio, ipse creditor
 auctor sit, non eius mandatarius, vel is, cui haeres exitit,
 Qui enim a mandatario recepit, vel in haereditate chiro-
 graphum inuenit, is cur facile extinctam obligationem
 putare, leuemque, vel turpem existimare defunctum manda-
 tari-

tariumue debeat. Ut adeo tum ob aliam causam probationis exitus, quem iusiurandum praebet, perieuli plenissimus appareat.

Haec de executiuo processu dixisse sufficiat. Ad ordinarium transeo, quo disceptabatur illa causa, quae scribendi praebuit occasionem. Actor in libello sibi reum ducentos iochimicos distinctis terminis, quotannis viginti quinque debere, professus, quorum dies venerit, ut soluere compellatur; iubeaturque sub poena confessi et conuicti respondere, petierat, habito simul ad instrumentum obligationis, non eius probandae, sed plenioris fidei conciliandae causa, respectu. Reus promissionem confessus, exceptione usus fuerat, actorem sibi usufructum aliquot agrorum concessisse, cuius compos factus viginti quinque, quotannis soluere promiserit, spe fretus, ex fructibus percipiendis se tantum soluere posse, actorem vero hunc fructum, cum eoque soluendi medium sibi contra ius ademisse. Quod quum negasset actor, sive asserti reus fidem iudici nondum fecisset, dicasterium primo loco consultum, recepta reo singulari, qua peteret, quod sibi deberetur, actione, sententiam actoris precibus conformem tulerat, eandemque ex ratione, quia ob illiquidum liquido mora fieri non debeat. Quae lis quum, praenota rei leuatione, nostro iudicio submitteretur, reo succurrendum esse verius, id est, processus iudicarii regulis magis consentaneum videbatur. Quae initium rei spectare, et, quod elegit, actorem genus processus sequi iubent.

Qui actione instituta si reum ad instrumenti recognitionem prouocasset, inuentis documentis quarentigiani requisitis nihil apparuisset, quod latae sententiae obiici posse videretur. Sed postulauerat responsonem, hoc agere iudex reum iusserat, et hoc reus egerat. Est vero haec processus ordinarii quem actor ingressus erat natura, vt pro qualitate responsonis aliam atque aliam iudex sententiam ferre debeat. Scilicet, vt, si ius agendi ex facti narratione, nec iurandi conditio oblata appareat, ob negationem actori, contra ob affirmationem qualificatam, puto iunctis exceptionibus vestitam, reo probandi onus imponat, recepta alterutri reprobandi venia, ob solam denique nudam affirmationem reum damnet.

Huc itaque si prohibitio, quominus illiquidum cum liquido compensaretur, pertineret, nunquam locum inuenire probatio ex parte rei posset, siquidem actoris assertum ex rei confessione liquidum non admitteret exceptionis simul oppositae probationem, certe morari rei obligationem non valeret. Neque instrumentum, quod illustrandae iuandaeque suae petitionis ergo actor attulerat, et ad quod in disceptatione iudicem remiserat, immutare rei faciem poterat. Sufficiebat, actionem instrumento non superstructam, nec eius agnitionem, solam responsonem postulatam fuisse; sufficebat, actori incumbere, viam persequi, quam inierit; sufficebat, litis contestatione reum cum actore quasi contrahere, eumque obligare, vt, qualem coeperit litem, talem continuet, et ad finem perducatur.

Idem.

Idem.

Idem.

Idemque cum iuris ratione, qua minus esse censetur, actionem, quam rem ipsam habere, et qua cepisse non intelligitur, qui per exceptionem remouetur, *l. 13. l. 204. d. R. A.* nec non cum aequitate amice conspirat. Reus exceptioni innixus, et processus regulis confisus, a quibus probandi veniam expectat, bona fide confitetur, quam si confessionem suam sibi noxiam timuisset, profecto negasset, expectata actoris probatione, exceptionis simul obiectae fidem iudici reprobando facturus. Igitur iudex, qui apprehensa confessione reum damnat, fidem a legibus datam fallit, et praeterea sinistrum agit interpretem, quia factum per se obligatorium, cui valida exceptio obstitit, obligare definit.

Quam ob rem aliam sententiam regimini Francohusano in causa S. contra W. his diebus suppeditare non dubitauimus et quidem hanc: *Nunnehro aus denen Akten so viel zu befinden, daß Beklagte die klagbar gemachten 25 Rthlr. nebst denen in denen Jahren 1793 und 1794 jedesmal mit 25 Rthlrn. verfallenen 50 Rthlrn. halb in Louind'or und halb in Laubthalern, das Stück 1 Rthlr. 14 Gr. gerechnet, bey Vermeidung der Hülfen, zu bezahlen noch zur Zeit nicht schuldig; Sondern es sind Beklagte vor allen Dingen die zerstörllicher Weise vorgeschützen. Ausflüchte, mit Vorbehalt Klägerin Gegenbeweises, beyder Theile Eydes-Antrags und anderer rechtlichen Befugnisse in Sächsischer Frist wie recht zu erweisen verbunden, ferner darauf zu erkennen, was recht ist. V. R. W. Additis ratt. Dieweil, wenn Klägerin ihren, wider Beklagte gemachten Anspruch aus dem der Klage angefügten Documente sub A. fol. 4. sofort für erweislich achten*

achten wollen, derselben obgelegten hätte, sofort Anfangs, unter Anstellung des Executiv-Processus, dessen Anerkennung zu fordern; Dagegen sie dieses zu thun unterlassen, und vielmehr darauf, daß Beklagte zur Antwort auf die Klage vorgeladen worden, angetragen, mithin nunmehr der ordentliche Proceß vorhanden, und eben deswegen der gemachte Anspruch vorerwähnter Urkunde halber, wenn auch der darinne gebrauchte Ausdruck, wonach Beklagte jährlich 25 Rthlr. nicht zu bezahlen, sondern beyzutragen versprochen, nicht für bedenklich geachtet werden will, keinesweges für liquid zu achten, sondern das Augenmerk einzig und allein auf die Beschaffenheit der Beantwortung oder der Litis-Contestation, wodurch, als durch einen Quasi-Contract, die Fortstellung des Processus bestimmt worden; zu richten ist; Welchemnach, da Beklagte das wider sie angezogene Versprechen zwar zugestanden, dabey aber, daß ihnen Gegenwärts von Klägerin gewisse unerfüllt gebliebene Versprechungen geschehen, und sie dadurch der übernommenen Verbindlichkeit nach zu kommen behindert worden seyn, Ausfluchtsweise vorgeschützt, daß der Grund der Klage eingestanden sey, so schlechterdings nicht zu behaupten, sondern zusörderst nach Art und Eigenschaft des ordentlichen Processus der Beweis dieser peremptorischen Ausfluchte abzuwarten, so ist u. s. w.

RESPONS.

RESPONS. LXIX.

Non omnis veri simulatio crimen falsi est.

Quaecunque veritatis simulatione delinqui, persuadere videtur *Nov. LXXIII. princ.* Verum curiosa illius relectio, eiusque cum *l. 23. aliisque tit. ad l. Cornel. d. falsi* capitulis collatio vix quenquam dubitare sinit, solam vel simulationem vel dissimulationem, siue, vt apertius loquar, veritatis vel imitationem, vel suppressionem, aliis damnosam, falsi crimen inuoluere. Nil facile frequentius in vita communi et in conuersatione obuenerit versatissimo illo, odium parere veritatem. Neque hoc omnino improbandum. Quis enim facile scrupulosum et nimis seuerum actionum omnium, non quidem per se laudabilium, neque tamen in omnibus vituperabilium, censorem, non duxerit importunum. Vt vel mendacium, modo bona mente, et studio alteri inseruendi, sine aliorum iniuria, proferatur, probare non dubitem.

Occurrebat nuperrime eiusmodi causa, cui turpitudinem inesse videretur an minus, inter iudicii assessores disceptabatur. Nimirum Sempronius puellam impraegnauerat, eidemque, ac Titio, si eam duxerit, partumque pro suo agnouerit, ducentos iochimicos dotis nomine promiserat. Quo facto postquam Titius, secundum facti speciem in libello propositam, parte pecuniae promissae accepta, alteram, inscia vxore,

B

re-

remiferat, haec residuam petebat. Nec dubitabatur, mariti acceptilationem vxori damnosam esse non posse, quibusdam vero turpitudine actioni obstare videbatur, eademque propter suppressionem veritatis, legitimis Titii liberis iniuriam.

Mihi vero nulla turpitudine apparebat, partim, quia ex initio cuiuscunque negotii qualitas et valor eius aestimandus est. Inique pacti tempore nec legitimi liberi erant, nec, an futuri essent, constare poterat, taceo, nec dum, an tales superuenerint, ex actis constitisse. Partim, quia, hoc etiam misso, illud parentum factum liberis legitimis, quibus praeter legitimam nihil debetur, vilo modo iniuriam existimandum non est, si suo quidem iure vsus nemini iniuriam facit. Illa igitur veritatis suppressione, quam actrix in libello profitebatur, quum infans, alioquin spurius, legitimus effectus, fraus vero nemini facta apparuisset, obtinuit opinio, illam neque pro falso in iure prohibito, neque pro facto ob aliam causam turpi habendam esse, adeoque iuri agendi nihil obstare.

Quam ob rem iuramenti conditionem reo oblatam Supr. Cur. Lips. in causa *M. contra H.* Term. Luc. 1796. sustinuit, his verbis: *Die weil Bekl. auf die erhobene Klage geantwortet, deren aber nicht alleenthalben geständig, so ist er den ihm über den 1ten, 5ten, 6ten, 7ten und 8ten Punkt der Kriegs-Befestigung angetragenen Haupteyd, jedoch, so viel den ersten Punkt betrifft, in der Maasse, „daß er sich zu der darinne angegebenen Zeit mit Klägerin fleischlich nicht „vermischet habe,“ und den 5ten mit Hinweglassung der Worte „die „an Klägerin verübte Schwängerung selbst nicht in Abrede gestellt, „und*

„und daher“ nach vorhergehendem Klägerin Eyde für Gefährde zu
 schwohren schuldig, worauf in der Sache ferner ergetet, was recht
 ist. V. R. W.

RESPONS. LXX.

Prata pasturae obnoxia arboribus obsidere non licet.

His diebus proponebatur controuersia plane dubia, ex acto-
 ris an reorum voto iustius dirimenda videretur. Domi-
 nus praedii nobilis possessionem vel quasi pasturae ouium in
 fundo quodam inculto sibi vindicabat, concessio rusticis non
 solum compascuo, sed pastura etiam alius generis pecudum,
 seque ab iis arboribus in illo loco constitis in sui iuris exer-
 citio turbatum esse querebatur. Rustici contra domini com-
 pascuum affirmantes, adiecta domini sui demonstratione,
 arboribus pasturae usum non intercipi, iuuari potius testium
 assensu muniti propugnabant. Videlicet umbram ramis arbo-
 rum effectam gramina contra solis ardorem defendere.

Quo magis igitur de actoris possessione constabat, eo
 iustior circa turbationem videbatur dubitatio. Siquidem do-
 minii fauorem in iure insignem non ignoramus. Propter
 quem dominantem iure suo *ciuilitur* uti *l. 9. d. Seruitutt. iubeo*,
 id est, hoc modo, ut, quam minime fieri potest, domini
 vsus impediatur. Quam ob rem, uti fusius demonstrauit
 ROMMEL, *Obseruat. 34.* haec ipsa seruitus in pratis et agris con-

stituta collectis demum perceptisque fructibus iure exercetur, nec dominus, quoscunque velit ex agris fructus capere, citius an serius colligantur, modumque adeo consuetum fruendi immutare, ex naturali quippe libertate profluentem, si non prohibitio et praescripta intermissio praecesserit, facultate priuatur.

Ex quo, non sine veritatis specie, arbores instituendi licentia reis in proposito exemplo asserenda eo magis videbatur, quo confidentius rei rusticae gnari illam pasturae magis proficuum, quam noxiam arbitrati, iudicium suum iurisiurandi religione confirmare non dubitauerant.

Quoniam vero seruitus natura sua causam perpetuam habere debet, *l. 28. d. S. P. V.* consequitur, domino ius esse non posse, formam fundi seruiantis immutare, *l. 1. C. d. Seruitutt.* Idemque in re proposita diferte prohibet *Const. XLI. Part. II.* quae dum incultum fundum pastum seruiantem rastro subigere vetat, aequè minus syluae vel horti vestitum addere sinit. Taceo, quod res ipsa docet, loca, quae arbores magis quotidie excrecentes occupant, pastui inseruire non posse.

Ob eamque rem in causa von *M.* contra *B.* actori patrocinari non dubitauimus his verbis: *Die weil, wenn schon nach denen Zeugen Aussagen fol. 33b. ff. Kläger auf dem sogenannten M. die Trift und Hühung mit denen Schaafen allein, Beklagte aber außer diesen mit Schweinen und Gänfen ausgeübet, und überdem darauf gegraset; Woraus dem für letztere die Vermuthung des Eigenthums erwächst; Dieses aber so wenig als möglich, und eben deswegen*
Dienst-

Dienstbarkeiten einzuschränken die Rechte gebiethen: Welchemnach, jemehr bef. fol. 33. sq. daß das Baumsetzen auf dem streitigen Orte den Graswuchs befördere, dafür gehalten worden, Klägers Gesuch dem Anscheine nach für unstatthaft zu achten gewesen: Gleichwohl die Natur es mit sich bringet, daß Bäume, wenn sie nach Jahren stark und belaubter werden, sowohl durch Schmälerung des Raums, als Vermehrung des Schattens den Graswuchs verringern, und damit der Weide nachtheilig seyn müssen: Ueberhaupt auch die Rechte dem Servienti nicht gestatten, die Gestalt des dienspflichtigen Grundstücks zu ändern, mithin auch nicht Wiesen und Laiden in Baumgärten umzuändern: So sind Beklagte, da sie Klägern das Trift- und Huthungs-befugniß mit denen Ritterguts Schaafen auf dem M. zugestanden, die dahin gesetzten Bäume bey 5 Rthlr. Strafe wieder wegzunehmen, und aller fernern Beeinträchtigung bey 20 Rthlr. Strafe sich zu enthalten schuldig. V. R. W.

His meditationibus prelo exhibendis opportunitatem praebeat,

VIR ORNATISSIMVS

CAROLVS FRIDERICVS PROELSS

ADVOCAT. DRESDAE.

qui vitae suae adhuc actae decursum his ipsis verbis prodidit.

Natus sum Dresdae MDCCLXIX. patre Carolo Friderico Proelssio, mercatore, et matre Sophia Friederica e stripe Sigertiana Chemnitii oriunda. Quos parentes ad-

huc viuos, cum singularem et animo et corpori meo rite colendo curam ac diligentiam adhibuerint, summa pietate nunquam non prosequar. Posteaquam, excepto biennio, quo ab Olpio et Beutlero, in Cruciano Dresdeni praeceptoribus et ingenii et doctrinae gloria clarissimis, ad studia humanitatis informatus sum, doctoribus domesticis semper usus eram, anno LXXXVIII. Eccio Rectore, nomen meum in album Academiae Lipsiensis ciuium relatum est. Ibi in philosophia Caesarem, in historia et arte diplomatica percipienda Wielandum et Hilfcherum, in iure naturae et publico vniuersali discendo Sammetum praeceptores habui. A Bie-
 nero historiam iuris, institutionesque ac Pandectas, nec non ius publicum germanicum ac feudale accepi. Porro b. Schotto ius germanicum, canonicum, criminale et orandarum causarum modum tradenti adfedi. Eiertus in tractandarum causarum ratione et arte ex actis iudicialibus referendi mihi praeiuit. Ex Arndti doctrina ius publicum germanicum, et ius publicum Saxonicum electorale mihi innotuit. Deinde, cum Rauiopraefide, theses aliquot iuris controversi defendissem, anno XCI. exeunte, examini pro Candidatura et pro Praxi simul me subieci. Quo defunctus, cum domum redux factus essem, vt rationem causas in iudiciis Imperii et in primis apud Senatum Imperii Aulicum, eiusque in Cancellaria agendi ex ipso quasi fonte haurirem, Vin-

dobo.

do bonam profectus sum, vbi per anni spatium antecel-
 foris Brainelii praelectionibus theoreticis et Collegio
 elaboratorio pratico interfui, et sex mensibus posterio-
 ribus in tabulario Ppilippi Mariae de Goetz, consiliarii
 aulici et negotiorum, quae in Senatu Imperii aulico eius-
 que Cancellaria conficiuntur, Procuratoris, mei exerce-
 di gratia versatus sum, cuius Viri Generosissimi incredi-
 bilem liberalitatem ac singularem facilitatem, qua
 meum comparandae mihi huius generis scientiae studium
 praeclarissima institutione adiunxit, hoc loco non possum
 non debitis laudibus praedicare. Inde anno XCH. in
 patriam reuerfus, cum petiissem, vt mihi locus daretur
 in praefectura Dresdensi iudicalem praxin addiscendi,
 hoc mihi confestim indulgentissime concessum est. Horis
 subseciuis duce Huebelio iuris vtriusque Doctore et
 tunc temporis procuratore fisci electoralis extraiudicia-
 lis praxeos scientiam mihi conciliare studui. Quo
 facto, scriptionibus illis, quibus specimen artis dari solet,
 confectis et exhibitis initio anni XCIV. potestas intra
 Saxoniae fines in foro causis patrocinando versandi mihi
 clementissime data est.

Nos vero iam iterum aggressus, postquam colloquium,
 quod rigorosum audit, laudabiliter sustinuit, in eo est, vt
 summos in iure honores sibi conciliet. Hosque, si prius
 proxime instante Lunae die, hora XI-XII. praelectionem cur-
 foriam

foriam super l. 20. C. d. *Administrat. tutor.* habuerit, et mox insequente Martis ab hora IX. *Dissertation. De origine iurisdictionis clientelaris,* moderante Illustri BIENERO, collega aestumatissimo, tuitus fuerit, ei ipso meridie, praemissa breui oratione, publica professione largietur vir S. R. et Illustris itidem collega amaantissimus, CHRIST. RAVIUS, in quem hanc promovendi facultatem, sola spe collegio nostro aliquando affidendi excepta, contuli.

Instantem igitur hanc panegyria ut RECTOR ACAD. MAGNIFICVS, PRINCIPES SERENISSIMI CELSISSIMIQUE, ILLUSTRISSIMI COMITES, PROCERES vtriusque reipublicae Grauissimi et Spectatissimi, Illustres, Generosissimi, generosi denique Commilitones praesentes frequentesque illustrare et condecorare beaueole velint, obseruantissime omnes ac singulos rogatos esse cupio.

Scribeb. Lipf. Domin. I. post Epiphan. A. C. MDCCXCVII.

EX OFFICINA SAALBACHIANA.

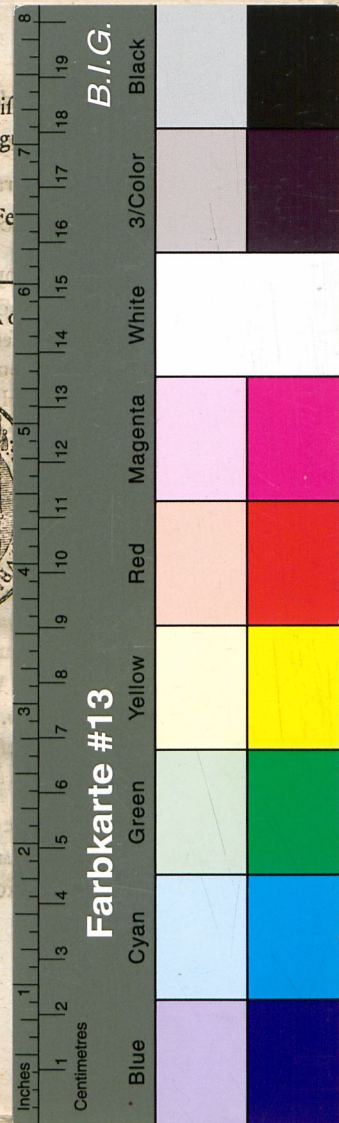

Leipzig, Diss., 1797

X 2309032

1078

1797 6.

PROCANCELLARIVS
D. HENRICVS GOTTFRIDVS
BAVER
ORDINARIVS
SVM MOS IN IVRE HONORES
CANDIDATO CLARISSIMO
CAROLO FRIDERICO PROELSSIO
ADVOC. DRES DAN.
IN AVDITORIO IVRISCONSULTORVM
D. X. IAN. A. C. MDCCXCVII
HORIS SOLENNIBVS
TRIBVNDOS INDICIT.

INSVNT
Responfor. Iur. LXVIII. LXIX. LXX.

